

DI-001-007410

Seat No. _____

M. S. W. (Sem. IV) Examination

April / May – 2015

Social Security & Relevant Laws (SWCC-4001)
(New Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 007410

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks :70

- 1 હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના જવાબ લખો. 20
- (૧) વ્યવસ્થાપન જ્યારે શ્રમિકોને કામના સમયે કોઈ ટેકનિકલ કારણસર કામ ન આપી શકે તેને શું કહેવાય ?
- (અ) છટણી (બ) લે - ઓફ
(ક) રેગ્યુલર ઓફ (ડ) કામબંધી
- (૨) સામાજિક સુરક્ષા શેનો મહત્ત્વનો ભાગ છે ?
- (અ) યુનિયનનો (બ) શ્રમ-કલ્યાણનો
(ક) આર્થિક (ડ) સામાજિક
- (૩) સામાજિક સુરક્ષાની વિચારધારાના પ્રણેતા કોણ છે ?
- (અ) રાજારામ મોહનરાય (બ) પ્રો. વિશ્વનાથ ઘોષ
(ક) લોર્ડ બેવરીજ (ડ) પી.વી.યંગ
- (૪) કારખાનામાં કેટલા કામદારો હોય તો કામદાર કલ્યાણ અધિકારીની નિમણૂક ફરજિયાત છે ?
- (અ) ૨૦૦ (બ) ૩૦૦
(ક) ૨૫૦ (ડ) ૫૦૦
- (૫) જ્યારે શ્રમિકો પોતાના વ્યવસાયના આધારે સંગઠનો બનાવે છે ત્યારે તેમને શું કહેવાય ?
- (અ) ઔદ્યોગિક શ્રમ સંગઠન (બ) વ્યવસાયિક શ્રમ સંગઠન
(ક) સામાન્ય શ્રમ સંગઠન (ડ) કોન ફેડરેશન

- (૬) મજૂર સંગઠનનો કાયદો કોણે ઘડ્યો છે ?
- (અ) ભારત સરકાર (બ) બ્રિટિશ સરકાર
(ક) ઉચિત સરકાર (ડ) મજૂર અદાલત
- (૭) કોન્ટ્રાક્ટ લેબર મુજબ ૧૦ થી વધારે કામદારો કામ કરતાં હોય તો સૌ પ્રથમ શું કરવું જોઈએ ?
- (અ) નોમિનેશન ફોર્મ (બ) રદબાતલ
(ક) રજિસ્ટ્રેશન (ડ) કઈ નહિ
- (૮) સૌ પ્રથમ કારખાનાનો કાયદો ક્યારે ઘડવામાં આવ્યો ?
- (અ) ૧૮૮૧ (બ) ૧૮૯૦
(ક) ૧૮૫૩ (ડ) ૧૮૭૫
- (૯) ગુજરાતમાં ઔદ્યોગિક રોજગાર અધિનિયમ કઈ સંસ્થાને લાગુ પડે ?
- (અ) ૧૦૦ થી વધુ કામદાર હોય ત્યાં
(બ) ૨૦ કે તેથી વધુ કામદાર હોય ત્યાં
(ક) ૧૦ કે તેથી વધુ કામદાર હોય ત્યાં
(ડ) ૫૦ કે તેથી વધુ કામદાર હોય ત્યાં
- (૧૦) પ્રોવિડન્ટ ફંડ ક્યારથી કપાય છે ?
- (અ) પહેલા દિવસથી (બ) એક મહિના પછી
(ક) ત્રણ મહિના પછી (ડ) ચાર મહિના પછી
- (૧૧) કામદાર વીમા યોજના હેઠળ કામદારના કુલ પગારનો કેટલા ટકા ફાળો ભરવાનો હોય છે ?
- (અ) ૧.૭૫ (બ) ૧.૫૦
(ક) ૬.૫૦ (ડ) ૪.૭૫
- (૧૨) માંદગીનો લાભ લેતા કામદારને માલિક શું આપી શકે નહિ ?
- (અ) પ્રમોશન (બ) બરતરફ
(ક) બક્ષિસ (ડ) બોનસ
- (૧૩) અપીલ અધિકારી તરીકેની સત્તા કોને સોંપવામાં આવે છે. ?
- (અ) લેબર ઓફિસર (બ) રાજ્ય સરકારના અધિકારી
(ક) સમાધાન અધિકારી (ડ) ઔદ્યોગિક ન્યાયપંચ

(૧૪) બી.આઈ. આર. એક્ટ નીચેનામાંથી ક્યાં ઉદ્યોગોને લાગુ પડતો નથી ?

- (અ) સુતરાઉ કાપડની મિલો (બ) ખાંડ ઉદ્યોગ
(ક) હોસ્પિટલ (ડ) વીજ કંપનીઓ

(૧૫) માન્ય મંડળોના સભ્યપદનું લવાજમ કેટલું હોવું જોઈએ ?

- (અ) ૫૦ પૈસાથી ઓછું ન હોવું જોઈએ
(બ) ૧૦ રૂપિયા
(ક) ૫૦ રૂપિયા
(ડ) રૂ. ૧૦૦ થી વધુ ન હોવું જોઈએ.

(૧૬) ઈ.એસ.આઈ. એક્ટ મુજબ કેટલાથી વધારે પગાર હોય તો ઈ.એસ.આઈ.સી. કાપી ન શકાય ?

- (અ) રૂ.૬,૫૦૦/- (બ) રૂ. ૧૦,૦૦૦/-
(ક) રૂ. ૧૫,૦૦૦/- (ડ) રૂ. ૧૮,૦૦૦/-

(૧૭) કેટલા ટકા કામદારોનું સભ્યપદ છેલ્લા ત્રણ મહિનાથી ધરાવતું યુનિયન ક્વોલિફાઈડ યુનિયન માટે અરજી કરી શકે ?

- (અ) ૧૦% (બ) ૧૫%
(ક) ૦૫% (ડ) ૨૫%

(૧૮) બોમ્બે વેલ્ફેર ઇંડ અધિનિયમ કઈ સાલમાં અમલમાં આવ્યો ?

- (અ) ૧૯૪૮ (બ) ૧૯૬૧
(ક) ૧૯૭૬ (ડ) ૧૯૫૩

(૧૯) અમદાવાદની મિલોના મજૂરોનું શ્રમ સંગઠન ઈ.સ. ૧૯૧૮ માં કોની પ્રેરણાથી સ્થાપવામાં આવ્યું હતું ?

- (અ) સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ (બ) હિન્દ મજદૂર સભા
(ક) ગાંધીજી (ડ) આંતરરાષ્ટ્રીય શ્રમ સંગઠન

(૨૦) દ્વિતીય રાષ્ટ્રીય શ્રમ કમિશનની રચના કોના અધ્યક્ષપણા હેઠળ કરવામાં આવી ?

- (અ) ગજેન્દ્ર ગ્રાહક (બ) સર્વોચ્ચ અદાલતના ન્યાયાધીશ
(ક) ભારત સરકાર (ડ) ડૉ. રવીન્દ્ર વર્મા

- 2 નિબંધાત્મક પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (કોઈપણ એક) 10
- (૧) સામાજિક સુરક્ષાનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ વર્ણવો.
- (૨) કામદાર અકસ્માત વળતરનો કાયદો - ૧૯૨૩ સમજાવો.
- 3 મુદાસર જવાબ આપો. (કોઈપણ ચાર) 20
- (૧) શ્રમ સંગઠનના હેતુઓ જણાવો.
- (૨) કામદાર રાજ્ય વીમા યોજનાનો કાયદો સમજાવો.
- (૩) ગ્રેયુઈટી ચુકવણીનો કાયદો - ૧૯૭૨ સમજાવો.
- (૪) કોન્ટ્રાક્ટ લેબર અધિનિયમ - ૧૯૭૦ સમજાવો.
- (૫) બી.આઈ.આર. એક્ટ - ૧૯૪૬ સમજાવો.
- 4 ટૂંકમાં જવાબ આપો. (કોઈપણ પાંચ) 10
- (૧) સામાજિક સુરક્ષામાં સ્ત્રી કામદારો માટેની જોગવાઈ જણાવો.
- (૨) આઈ.એલ.ઓ.નું માળખું સમજાવો.
- (૩) અસંગઠિત ક્ષેત્રમાં સામાજિક સુરક્ષા સમજાવો.
- (૪) સામાજિક સુરક્ષાના હેતુઓ સમજાવો.
- (૫) શ્રમ સંગઠન વિષે ટૂંકમાં સમજાવો.
- (૬) પ્રસૂતિલાભ અધિનિયમ હેઠળ મહિલા કામદારો માટે શી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે ?
- 5 એક - બે વાક્યમાં જવાબ આપો. (કોઈપણ દસ) 20
- (૧) ભારતમાં કુલ કેટલા શ્રમ કમિશન છે ?
- (૨) આંશિક અને સંપૂર્ણ અસમર્થતા એટલે શું ?
- (૩) આઈ.એલ.ઓ.ની સ્થાપના ક્યારે અને ક્યાં થઈ ?
- (૪) પી.એફ. માં ફાળાનો દર કેટલો હોય છે ?
- (૫) પ્રસૂતિલાભનો કાયદો ક્યાં લાગુ ન પડે ?
- (૬) ગ્રેયુઈટી ચુકવણીની મહત્તમ મર્યાદા કેટલી છે ?
- (૭) સામાજિક સુરક્ષાનો ઉદ્ભવ ક્યાં થયો છે ?
- (૮) એપ્રેન્ટિસ ધારા હેઠળ એપ્રેન્ટિસ કોણ કહેવાય ?
- (૯) કારખાનાબંધી એટલે શું ?
- (૧૦) બોનસ ચુકવણી અધિનિયમ - ૧૯૬૫ હેઠળ લઘુત્તમ અને ગુરુત્તમ બોનસની મર્યાદા શી છે ?
- (૧૧) ઔદ્યોગિક રોજગાર અધિનિયમ ૧૯૪૬ કાયદો કોને લાગુ પડતો નથી ?

ENGLISH VERSION

1 MCQ :

20

- (1) When organization is unable to give work for any technical reason is called?
 - (a) retrenchment
 - (b) lay off
 - (c) regular off
 - (d) close work
- (2) Which one of the important part of social security is?
 - (a) union
 - (b) labor welfare
 - (c) economic
 - (d) social
- (3) Who is a innovator of social security ideology?
 - (a) Raja Ram Mohanroy
 - (b) Pro. Vishwnath Ghosh
 - (c) Loard Bevrige
 - (d) P. V. Yung
- (4) How many workers are required for compulsory appointment of employer welfare officer?
 - (a) 200
 - (b) 300
 - (c) 250
 - (d) 500
- (5) When employer makes association for own profession what is it called?
 - (a) Industrial Labor Association
 - (b) Profession Labor Association
 - (c) Common Labor Association
 - (d) Cone Federation.
- (6) Who formulated Labor Organization Law?
 - (a) Indian Government
 - (b) British Government
 - (c) Appropriate Government
 - (d) Labor Court
- (7) What is compulsory according to contract labor if more than 10 workers are working firstly ?
 - (a) nomination form
 - (b) cancel
 - (c) registration
 - (d) none of above

- (8) When was Factory Act formation firstly introduced?
 (a) 1881 (b) 1890
 (c) 1853 (d) 1875
- (9) In which organization the Industrial Employment Act in Gujarat is applied?
 (a) more than 100 employees
 (b) more than 20 employees
 (c) more than 10 employees
 (d) more than 50 employees
- (10) Since when provident fund is deducted?
 (a) starting from first day (b) after one month
 (c) after three months (d) after four months
- (11) How much total contribution of total salary is paid up under E.S.I.C.?
 (a) 1.75 (b) 1.50
 (c) 6.50 (d) 4.75
- (12) What does not give a proprietor sickness benefit to employee?
 (a) promotion (b) suspension
 (c) gift (d) bonus
- (13) Who is given an authority as an appeal officer?
 (a) labor officer
 (b) state government officer
 (c) settlement officer
 (d) industrial jurisdiction
- (14) From the following which industries B.I.R. Act is not applied ?
 (a) cotton mills
 (b) sugar industries
 (c) hospital
 (d) electricity companies.
- (15) How much is the subscription for membership for an authorized association?
 (a) it should not be less 50 paise
 (b) ten repees
 (c) five rupees.
 (d) not more-than Rs.100

- (16) According to E.S.I.C. Act for salary more than how much the ESIC cannot be deducted.
- (a) 6500 (b) 10000
(c) 15000 (d) 18000
- (17) The union of what percentage of membership for last 3 months can apply for qualified union?
- (a) 10% (b) 15%
(c) 05% (d) 25%
- (18) When was Bombay Welfare Fund Act was implemented?
- (a) 1948 (b) 1961
(c) 1976 (d) 1953
- (19) In 1918, by whose inspiration labor work union was established for Ahmadabad mills?
- (a) Sardar Vallabhbhai Patel
(b) Hindu Labor Assembly
(c) Gandhiji
(d) I.L.O.
- (20) In whose chairmanship the Second National Labor Commission was formed?
- (a) Gajendre Grahak
(b) Judge of Supreme Court
(c) Indian Government
(d) Dr. Ravindra Verma

2 Give the answer in detail : **(any one)** **10**

- (1) Describe the origin and development of social security.
(2) Explain the Workmen's Compensation Act -1923.

2 Give the answers : **(any four)** **20**

- (1) Explain the objectives of Labor Union.
(2) Explain the law of E.S.I.C.
(3) Explain the payment of Gratuity Act -1972.
(4) Explain the Contract Labor Act -1970
(5) Explain the B.I.R. Act -1946

3 Give the answers in short : **(any five)** **10**

- (1) What is the provision for women employee in social security?
- (2) Explain the structure of I. L.O.
- (3) Explain the social security in unorganized sector.
- (4) Explain the objectives of social security.
- (5) Explain the labor union in brief.
- (6) What is the provision for women worker in Maternity Benefit Act ?

4 Give the answers in one or two sentences. **(any ten)** **10**

- (1) How many labor commissions in India?
 - (2) What is partly and total incapability?
 - (3) When and where I. L.O. was established?
 - (4) How much is the rate for P.F. contribution ?
 - (5) Where Maternity Benefit Act is not implemented?
 - (6) What is maximum limit is for payment of gratuity?
 - (7) From where did social security origin?
 - (8) According to Apprentice Act, who is called apprentice?
 - (9) What is closer?
 - (10) What is maximum and minimum bonus limitation under Payment of Bonus Act -1965?
 - (11) To whom the Industrial Employment Act -1946 is not applicable?
-